

Aleg. 135.

SPRAWOZDANIE

komisji drogowej o wniosku posała Siczyńskiego w przedmiocie uporządkowania sprawy niewypłaconych należności z tytułu budowy dróg konkurencyjnych.

Wysoki Sejmie!

Smutny stan środków komunikacji w kraju, ograniczony tylko do małego odłamku kolei Karola Ludwika i do kilku duktów dróg rządowych, gdyż istniejących podówczas dróg gminnych do środków komunikacyjnych zaliczyć nie można, spowodowały c. k. Namiestnictwo do wydania przepisu prowizorycznego z dnia 13. marca 1855 l. 9001 względem budowy, rekonstrukcji i utrzymania dróg krajowych przez konkurencyę.

We wzmiankowanym przepisie orzeczenie o potrzebie budowy krajowej pozostawione było wyłącznie c. k. Namiestnictwu, sposób zaś budowy i administracji postanowiono analogicznie zasadam, co do przepisów, dotyczących się budowy i administracji dróg rządowych.

Koszta budowy i utrzymania tych dróg mieli ponosić mieszkańcy okolicy, przez drogę przerznietej w miarę odległości większej lub mniejszej aż do maximum dwóch, a w razach nadzwyczajnych trzech mil, i w miarę opłacanych podatków.

Pozostawiono stronom wolność uiszczania przypadającej konkurencyi in natura przez dostarczanie materiału lub roboty ręcznej i pociągowej po cenach przez c. k. władze oznaczonych. Niedostateczność tych dróg do zaspokojenia potrzeb komunikacji, wygórowane koszta budowy dróg krajowych, którym osiągnięty rezultat bynajmniej nie odpowiadał, ogromne przeciążenie, skargi i utyskiwania okolic tym reskryptem dotkniętych, spowodowały prawdopodobnie c. k. Namiestnictwo do wydania znowu prowizorycznego rozporządzenia z dnia 5. grudnia 1857 l. 54.461 względem budowy dróg obwodowych (*Kreisstrassen*). Drogi takie miały co do sposobu budowy, administracji i funduszu na koszta normy oparte na tych samych zasadach, jak drogi tak zwane krajowe, z tą tylko różnicą, że były z powodu mniejszych wymogów co do budowy, szerokości, nasypu szutrowego i t. p. mniej kosztowne, a konkurencyja do kosztów ograniczoną została do jednej mili.

Drogi jednej i drugiej kategorii pobudowano w latach 1855 do 1867 w okolicach, w których brak komunikacji przeważnie czuć się dawał, najwięcej zaś we wschodniej części kraju.

Przez zaprowadzenie w kraju samorządu, a mianowicie przez ustawę drogową z dnia 18. sierpnia 1866 przeszły te drogi w administracyę krajową i zostały wciągnięte w kategorię dróg rzeczoną ustawą postanowionych. Oddanie tych dróg nastąpiło protokolarnie z dniem

1. stycznia 1868, zaś faktycznie na miejscu delegowanym do tego przez Wydział krajowy Wydziałem powiatowym w miesiącach maju i czerwcu tegoż roku.

Dokumentem, rozstrzygającym co do oddanych dróg i z temże oddaniem wiążących się kwestyj jest protokół oddawczy z dnia 16. stycznia 1868, podpisany w imieniu c. k. rządu przez radcę Namiestnictwa Mrawineica, w imieniu Wydziału krajowego przez członka Wydziału Ławrowskiego.

Rzecz naturalna, że z dniem 1. stycznia 1868 mnóstwo spraw co do konkurencyi budowy i utrzymania tych dróg niezłatwione zostało, a mianowicie nie złatwiono czyli i o ile pojedynczy kontrybnenci przypadające na nich prestacye uiścili, czy więc do funduszu dróg z pewną kwotą zalegają, lub z powodu nadwyżki prestacyi do tego funduszu mają pretensyę.

Faktem jest niezaprzeczonym, że dziś, a więc w dwadzieścia jeden lat po faktycznem oddaniu dróg, istnieją mnogie pretensye, osobliwie gmin z powodu więcej, jak się należało, uiszczonych prestacyi, i mnogie restancye nieuiszczonych powinności, które na pokrycie prestacyj przechodzących powinności służyć mają.

Uporządkowanie tego stosunku z powinności konkurencyjnej powstałego, względnie umożliwienie, by gminy po dwudziestu przeszło latach raz już mogły otrzymać to, co nad powinność uiściły, a co im się słusznie należy, jest przedmiotem wniosku posła Sicyńskiego.

Rozstrzygającym momentem w tej sprawie jest artykuł 16 rzezonego protokołu oddawczego z 16. stycznia 1868. Opiewa on jak następuje :

„Gdy wskntek oddania dróg krajowych (§. 11 ustawy z dnia 18. sierpnia 1866) pod zarząd Wydziału krajowego ustaje obowiązek gmin i obszarów dworskich do budowy i utrzymania tych dróg, przeto władze polityczne zatrzymają całkowite przeprowadzenie wszelkich w tym względzie jeszcze w toku będących, lub powstać mogących spraw dotychczasowego zarządu tyczących się, a mianowicie rozstrzyganie wszelkich z tego tytułu pochodzących pretensyj, pozwów, przedstawień i rekursów, ściąganie zaległych datków konkurencyjnych, wypłacenie należności, o ile gotówka wystarcza do ich uiszczenia i t. p. Nadwyżki po ukończeniu spraw i po uiszczeniu przypadających należności w kasach pozostałe, będą pozostawione do dyspozycji Wydziału krajowego“.

Z tego artykułu wynika, że c. k. władze obowiązane są do ściągania i wypłacania należności, do sporządzania obrachunku i wręczenia tegoż, jako też z nadwyżek po ukończeniu sprawy w kasach pozostałych, Wydziałowi krajowemu.

Wniosek posła Sicyńskiego brzmi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by przeprowadził ścisły obrachunek wszystkich należności, niewypłaconych jeszcze gminom, tudzież należności, zalegających u stron konkurencyjnych, i ażeby na następnej sesyi przedłożył wniosek, by kraj za pomocą dozwolonego kredytu przyszedł z pomocą funduszom konkurencyjnym dróg w formie zaliczki, tak, ażeby do końca roku 1890 wszystkie należności z tytułu nadpłat (w gotówce i w robociznie) mogły być gminom wypłacone. Na amortyzacyę tej zaliczki wszelkie wpływy od zalegających stron miałyby od dnia ostatniej likwidacyi płynąć do kasy Wydziału krajowego. Nadwyżka pozostała w kasie po ukończeniu tej sprawy i po wypłaceniu przypadających należności przypadnie na rzecz funduszu subwencyjnego dla dróg gminnych i powiatowych.

Komisya drogowa uznaje w zasadzie słuszność żądań we wniosku zawartych, nie może jednak co do przeprowadzenia tych zasad wniosku posła Sicyńskiego do przyjęcia polecić.

Nie może bowiem polecić Wydziałowi krajowemu, by przeprowadził ścisły obrachunek wszystkich należności niewypłaconych lub zalegających, gdyż czynność ta przez c. k. rządowe władze na mocy wyż wspomnianego artykułu 16. protokołu oddawczego *przeprowadzoną być winna i tylko przez te władze przeprowadzoną być może.*

Komisya drogowa nie może zalecić *już teraz* i drugiej części wniosku posła Siczynskiego, tyczącej się akcyi finansowej przez kraj, w celu dawania zaliczek na rachunek należytości niewypłaconych, gdyż akcyę taką winien koniecznie poprzedzić ścisły obrachunek pretensyj i należytości, by Wysoki Sejm mógł mieć dokładną wiadomość o stanie tej sprawy, której wiadomości ani komisya drogowa, ani Wydział krajowy obecnie nabyć nie może.

Zgadzając się jednakże zasadniczo z żądaniem, zawartem we wniosku posła Siczynskiego, a pragnąc również, jak wnioskodawca, by gminy już raz do słusznie im się należących kwot przyjść mogły, komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm wzywa c. k. Rząd, by przeprowadził w ile możności najkrótszym czasie wszystkie owe czynności, do których w myśl artykułu 16 protokołu oddawczego z 16. stycznia 1868 co do dróg konkurencyjnych jest obowiązany, i udzielił Wydziałowi krajowemu szczegółowy obrachunek pretensyj i należytości z powodu dróg konkurencyjnych po koniec roku 1889.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by zniósł się w tym względzie z c. k. Rządem i przedłożył Sejmowi na przyszłą sesyę sprawozdanie o całym stanie sprawy dróg konkurencyjnych, ewentualnie odnośne wnioski.

Lwów, dnia 10. listopada 1889.

Przewodniczący:

J. Meciński w. r.

Jaworski w. r.

:sprawozdawca.

